

Hallituksen esitys Eduskunnalle säteilyvalvonnan tietojen vaihdosta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että Eduskunta hyväksyisi säteilyvalvonnan tietojen vaihdosta kesäkuussa 2001 Hampurissa Itämeren valtioiden neuvoston puitteissa tehdyn sopimuksen sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Sopimuksen tarkoituksena on oikeudellisen ja hallinnollisen perustan luominen tehokkaammalle säteilytietojen vaihdolle sopimuspuolten, eli Itämeren valtioiden neuvoston jäsenvaltioiden, välillä niin normaaleissa säteilytilanteissa kuin ydin- ja säteilyonnettomuustilanteissa tai muissa poik-

keavissa tapahtumissa. Tehokkaampi säteilytietojen vaihto parantaa tilannearviointien, päätöksenteon ja yleisen tiedotuksen tasoa.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimus on tullut kansainvälisesti voimaan kesäkuussa 2001. Suomen osalta sopimus tulee voimaan 30 päivää sen jälkeen, kun Suomen hyväksymiskirja on talletettu sopimuksen tallettajana toimivan Norjan hallituksen huostaan. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin sopimus.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Säteilyvalvonnan tietojen vaihtoa koskevat kansainväliset velvoitteet

Säteilyvalvonnan tietojen vaihtoa koskevat sitovat kansainväliset velvoitteet rajoittuvat pääosin poikkeaviin säteilytilanteisiin joko ydinonnettomuuden seurauksena syntyvässä tai muussa säteilyvaaratilanteessa.

Suomi on hyväksynyt kaksi Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) yleissopimusta, jotka sisältävät myös säteilyvalvonnan tietojen ilmoittamisvelvoitteen. IAEA:n 26 päivänä syyskuuta 1986 tehty yleissopimus ydinonnettomuuksien pikaisesta ilmoittamisesta (SopS 98/1986) tuli Suomen osalta voimaan vuonna 1987. Tämä sopimus sisältää velvoitteen ilmoittaa IAEA:lle kaikki oleelliset tiedot tapahtuneesta ydinonnettomuudesta sekä sen seurauksena syntyneestä säteilytilanteesta ja näiden mahdollisesta kehityksestä.

Toinen IAEA:n yleissopimus, joka myös sisältää velvoitteen ilmoittaa tietoja säteilytilanteesta, on 26 päivänä syyskuuta 1986 tehty yleissopimus avunannosta ydinonnettomuuden tai säteilyhäätötilan yhteydessä (SopS 82-83/1990). Tämä sopimus tuli Suomessa voimaan vuonna 1990.

Euroopan atomienergiayhteisön perustamisopimuksen (Euratom-sopimus) 35 ja 36 artikkelit velvoittavat EU:n jäsenvaltioita seuraamaan jatkuvasti ympäristön säteilytilannetta ja raportoimaan mittaustuloksia säännöllisesti Euroopan yhteisöjen komissiolle. Tämä velvollisuus koskee myös normaalitilanteita, eikä rajoitu ydinonnettomuuksiin tai muihin erityisiin säteilytilanteisiin niin kuin IAEA:n sopimuksissa.

Euratom-sopimusta täydentää Neuvoston päätös yhteisön järjestelyistä nopeaksi tietojenvaihdoksi säteilyhäätötilanteen yhteydessä, joka on tehty 14 päivänä joulukuuta 1987 (87/600/Euratom). Päätös velvoittaa myös Suomea. Päätöksen mukaan jäsenmaan on nopeasti ilmoitettava muun muassa epätavallisen korkeista säteilytasoista Euroopan komissiolle ja niille EU:n jäsenvaltioille, joihin kohonneilla säteilytasolla saattaa olla vaiku-

tusta.

Edellä mainittujen monenvälisten velvoitteiden ohella Suomella on kahdenvälisiä, IAEA:n sopimusten perusteella tehtyjä tarkentavia sopimuksia tietojen vaihdosta. Tällaisia ovat Ruotsin (SopS 28/1987), Norjan (SopS 46/1987), Tanskan (SopS 27/1987), Saksan (SopS 35/1993), Venäjän (SopS 38/1996) ja Ukrainan (SopS 66/1997) kanssa tehdyt sopimukset. Viron kanssa sopimusta on valmisteltu, mutta se ei ole vielä voimassa. Sopimukset sisältävät yksityiskohtaisempia määräyksiä siitä, mitä tietoja ilmoitetaan sekä menettelytavoista, joilla tietojenvaihto toteutetaan.

Normaalia säteilytilannetta koskevia säteilytietoja Suomi välittää Euroopan komissiolle Euratom-sopimuksen velvoitteiden perusteella. Sopimus velvoittaa EU:n jäsenmaita valvomaan jatkuvasti alueensa säteilytasoja maaperässä, vedessä ja ilmassa. Komissiolle toimitetaan tietoja sekä päivittäin että vuosittain tehtävinä yhteenvetoina.

Normaaliaikaista säteilytietojen vaihtoa koskee myös Pohjoismaiden säteilyvalvonnan vastaavien viranomaisten keskinäinen järjestely, jolla nämä viranomaiset voivat lukea toistensa säteilyvalvontatuloksia suoraan tietokannoista. Tämä järjestely on ollut käytössä vuodesta 1995. Sopimus, jota tämä hallituksen esitys koskee, merkitsee asiallisesti pohjoismaisen käytännön laajentamista koskemaan kaikkia Itämeren valtioiden neuvoston (CBSS) jäsenvaltioita.

1.2. Suomen lainsäädäntö ja nykytilan arviointi

Suomessa ympäristön säteilyvalvonta on säädetty Säteilyturvakeskuksen (STUK) tehtäväksi säteilyasetuksessa (1512/1991), pelastustoimiasetuksessa (857/1999) ja asetuksessa Säteilyturvakeskuksesta (1515/1991). Säteilyvalvonnan toteutuksessa Säteilyturvakeskus tekee tiivistä yhteistyötä Ilmatieteen laitoksen ja puolustusvoimien kanssa.

Valmiuslaki (1080/1991) edellyttää, että säteilyvalvonta hoidetaan mahdollisimman häiriöttömästi myös poikkeusolosuhteissa. Säteilyasetuksen ja pelastustoimiasetuksen

perusteella sisäasiainministeriö antaa yleiset määräykset ja ohjeet säteilyvalvonnan järjestämiseksi poikkeavien säteilytilanteiden varalta.

Lainsäädäntö ei aseta esteitä säteilyvalvonnan tietojen vaihtoa koskevien sopimusten tekemiselle.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Säteilyvalvonnan tietojen vaihdosta tehdyn sopimuksen tavoitteet ja keskeinen sisältö

Sopimuksen tavoitteena on saada nopeasti luotettavaa tietoa muiden maiden säteilytilanteesta. Tavoitteena on niinkään, että tämän tiedon avulla pystyttäisiin kansallisesti nopeampaan ja tarkempaan tilanneanalyysiin ja tiedottamiseen sekä pystyttäisiin nopeammin aloittamaan suojelutoimenpiteet.

Sopimuksessa luodaan järjestelmä, jonka avulla kunkin jäsenmaan säteilyvalvonnasta vastaavat viranomaiset voivat halutessaan itse hankkia säteilytietoja myös muiden maiden säteilyvalvonta-asemilta. Mahdollisuus saada muiden maiden säteilyvalvontatietoja niitä tarvittaessa on pidetty tärkeänä, jotta poikkeavassa säteilytilanteessa kunkin maan valvontaviranomaiset voisivat nopeasti ja luotettavasti täydentää omaa tilannekuvaansa lähimaiden valvontatiedoilla joutumatta odottamaan näiden maiden omia ilmoituksia. Tällä on merkitystä, ei vain poikkeavassa säteilytilanteessa, vaan hankittaessa luotettavaa tietoa mahdollisten uutisten tai huhujen taustaksi.

Tietojenvaihtojärjestelmä on suunniteltu niin, että kullakin jäsenmaalla on tietty tietokonepalvelin, josta muiden maiden nimetyt toimivaltaiset viranomaiset voivat halutessaan lukea asianomaisen maan säteilytietoja. Toimivaltainen viranomainen on Suomessa Säteilyturvakeskus.

Järjestelmässä vaihdetaan vain kansallisten säteilyvalvontaohjelmien puitteissa syntyvää valvontatietoa. Näin ollen esimerkiksi ydinvoimalaitosten omia valvontatietoja ei Suomesta toimiteta muiden maiden käyttöön, koska nämä tiedot ovat voimayhtiöiden

omaisuutta. Samoin Suomi ei välitä edelleen niitä valvontatietoja, joita se saa Leningradin (Sosnovy Bor) voimalaitoksen ympäristöstä, koska tiedot ovat venäläisten omaisuutta. Kaikki Suomesta välitettävät tiedot ovat julkisia tietoja, jotka Säteilyturvakeskus julkaisee vuosittaisissa valvontaraporteissaan ja osin myös omilla Internet-sivuillaan (www.stuk.fi).

Tietojen vaihtoa koskevalla sopimuksella nopeutetaan luotettavan tiedon saantia poikkeavasta säteilytilanteesta tai sellaisesta kertovasta uutisesta tai huhusta riippumatta siitä, mitä lähialueen valtiota havainto tai uutinen koskee. Näin Säteilyturvakeskus, jonka tehtävänä Suomessa on tehdä tilannearvio ja antaa mahdolliset suositukset tilanteen johdosta, pystyy nopeasti täydentämään itse hankkimallaan tiedolla sitä tietoa, jota se saa kyseisestä maasta tai IAEA:n ja Euroopan komission kautta.

Todellisessa, esimerkiksi naapurimaan alueella sattuvassa, ydinonnettomuustilanteessa, jolla olisi säteilyvaikutuksia myös Suomeen, on nopealla ja luotettavalla tiedonsaannilla suuri merkitys mahdollisesti tehtävien suojelutoimenpiteiden kannalta. Lisäksi nopea tiedonsaanti esimerkiksi naapurimaan säteilytilanteesta on omiaan lisäämään kansalaisten luottamusta säteilyvalvonnasta ja pelastustoiminnasta vastaaviin viranomaisiin, kun mahdollisesti uhkaavasta säteilyvaarasta voidaan tiedottaa mahdollisimman aikaisin.

2.2. Esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen keskeiset ehdotukset

Esitys sisältää ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan säteilyvalvonnan tietojen vaihdosta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Esitykseen sisältyvällä sopimuksella nopeutetaan luotettavan tiedon saantia poikkeavasta säteilytilanteesta tai sellaisesta kerto-

vasta uutisesta tai huhusta riippumatta siitä, mitä lähialueen valtiota havainto tai uutinen koskee. Kun suojelutoimenpiteiden suunnittelulle ja täytäntöönpanolle jää enemmän aikaa, voidaan niillä paitsi vähentää säteilystä aiheutuvia terveyshaittoja, myös pienentää mahdollisesta onnettomuudesta aiheutuvia taloudellisia menetyksiä.

3.2. Yritysvaikutukset

Esityksellä ei ole yritysvaikutuksia.

3.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esitys ei sisällä määräyksiä, joilla olisi organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia. Esityksen mukaan Säteilyturvakeskus on Suomessa sopimuksessa mainittu toimivaltainen viranomaisena, jolla on jo nyt kaikki tarvittavat resurssit ja tekniset valmiudet sopimuksen toimeenpanoon.

3.4. Ympäristövaikutukset

Esityksellä voidaan katsoa olevan positiivisia ympäristövaikutuksia sen kautta, että viranomaiset pystyvät nopeutuvan tiedonsaannin avulla nopeammin tekemään suojelutoimenpiteitä koskevia päätöksiä jossakin naapurimaassa mahdollisesti tapahtuvan ydinonnettomuuden johdosta.

3.5. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Esityksellä ei ole vaikutuksia eri kansalaisryhmien asemaan eikä naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon.

3.6. Aluepoliittiset vaikutukset

Esityksellä ei ole aluepoliittisia vaikutuksia.

4. Asian valmistelu

4.1. Sopimusneuvottelut

Säteilytietojen vaihtoa koskevan sopimuksen valmistelu aloitettiin vuonna 1995 Itämeren valtioiden neuvoston ydin- ja säteilyturvallisuustyöryhmässä (WGNRS). Työryhmän puheenjohtajuus oli Suomella neuvoston perustamisesta vuonna 1992 aina vuoteen 2000 saakka. Suomi ajoi puheenjohtajana sopimuksen aikaansaamista Itämeren alueella, koska ydinturvallisuuden suurimmat riskit on todettu olevan entisen Neuvostoliiton ydinlaitoksissa.

Alun perin tavoitteena oli tehdä sopimus toimivaltaisten viranomaisten tasolla pohjoismaisen mallin mukaan. Kuitenkin jotkut CBSS:n jäsenmaat pitivät välttämättömänä valtioiden välistä sopimusta, koska niiden valtiorakenne olisi mahdollisesti vaikeuttanut viranomaisten välisen sopimuksen toimeenpanoa.

Sopimus saatiin usean neuvottelu- ja lausuntokierroksen jälkeen kaikkia jäsenmaita ja Euroopan komissiota tyydyttävään muotoonsa vuoden 2000 lopulla. Kaikkien muiden jäsenmaiden paitsi Venäjän ulkoministerit allekirjoittivat sopimuksen kesäkuussa 2001 Hampurissa pidetyssä CBSS:n ministerikokouksessa. Venäjällä ei ollut vielä valmiuksia allekirjoittaa sopimusta, mutta se selvittää nyt allekirjoittamisedellytyksiään.

4.2. Esityksen valmistelu Suomessa

Ulkoasiainministeriö pyysi sopimuksesta ennen sen allekirjoittamista lausunnot oikeusministeriöltä, kauppaja- ja teollisuusministeriöltä ja Säteilyturvakeskukselta. Lausunnoissa esitetyt kommentit otettiin mahdollisuuksien mukaan huomioon sopimusluonnoksessa.

Hallituksen esitys on laadittu virkatyönä ulkoasiainministeriössä yhteistyössä Säteilyturvakeskuksen kanssa.

Esityksestä on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, kauppaja- ja teollisuusministeriöltä ja Säteilyturvakeskukselta. Lausunnonantajilla ei ollut huomauttamista esitykseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

Johdanto. Johdannossa korostetaan kansainvälisen tiedonvaihdon tärkeyttä ydin- ja säteilyvaaratilanteiden hoidossa.

1 artikla. Artiklassa määritellään sopimuksen tavoite. Sopimuksella sopimuspuolet luovat tarvittavan oikeudellisen ja hallinnollisen perustan tehokkaammalle säteilytietojen vaihdolle sopimuspuolten välillä niin normaaleissa säteilytilanteissa kuin ydin- ja säteilyonnettomuustilanteissa tai poikkeavissa tapahtumissa. Tällä tavoin luodaan paremmat edellytykset tilannearvioinneille, päätöksenteolle ja yleiselle tiedotukselle. Uutta sopimuksessa on normaalien säteilytilanteiden sisällyttäminen sopimuksen piiriin. Tähän asti kansainväliset sopimukset ovat pitäneet ydinonnettomuutta tai muuta säteilyvaaratilannetta lähtökohanaan eikä tietojenvaihto ole Pohjoismaiden välistä järjestelyä lukuun ottamatta koskenut normaalioloja.

2 artikla. Artiklan 1 kappaleessa on määräyksiä tiedonvaihdon toteuttamisesta. Sopimuspuolet antavat viivytyksettä ja maksutta muiden sopimuspuolten käyttöön sellaiset omien kansallisten säteilyvalvontaverkkojen sa ajan tasalla olevat tiedot ja mittaustulokset, jotka niillä itsellään on käytettävissä. Artiklan 2 kappale sisältää määräyksiä varmistamattomista mittaustuloksista. Varmistamattomien mittaustulosten ja tietojen osalta tulee ilmoittaa, että niitä ei ole varmistettu. Artiklan 3 kappaleessa on varmistamattomia mittaustuloksia koskeva salassapitovelvollisuus. Sopimuspuolet, jotka vastaanottavat varmistamattomia mittaustuloksia ja tietoja tämän sopimuksen perusteella, eivät anna niitä julkisuuteen tai kolmannelle osapuolelle ilman tietojen tuottajan suostumusta. Tämän kohdan rationa on se, että automaattisilla mittausasemilla on aika ajoin häiriöitä, jotka ilmenvät muun muassa virheellisinä mittaustuloksina. Sopimuksen valmisteluvaiheessa on katsottu, että on tärkeämpää estää virheellisten huhujen leviämistä kun varmistamattomien tietojen saattaminen kolmansien osapuolten tai yleisön tietoon. Mikäli tilanteessa todellakin olisi kyse ydinonnettomuudesta tai

muusta vaaratilanteesta, soveltuisivat myös muut kansainväliset velvoitteet tilanteen selvittämiseen.

3 artikla. Artiklassa on määräyksiä toimivaltaisen viranomaisen määrittämisestä, sekä yhteyspisteen nimeämisestä. Allekirjoittaessaan tämän sopimuksen kukin sopimuspuoli nimeää toimivaltaisen viranomaisen, joka vastaa sopimuksen käytännön täytäntöönpanosta (kappale 3.1.). Kukin sopimuspuoli varmistaa, että sen toimivaltainen viranomaisen nimeää tiedonvaihdon yhteyspisteen viimeistään kuukauden kuluttua siitä, kun sopimus on tullut kyseisen sopimuspuolen osalta voimaan (kappale 3.2.). Suomessa Säteilyturvakeskus on sopimuksessa määritelty toimivaltainen viranomaisen. Kun sopimus tulee voimaan Suomi ilmoittaa yhteyspisteen tiedot sopimuksen tallettajalle.

4 artikla. Artikla sisältää nimetyille toimivaltaisille viranomaisille suunnatun veloitteen sopia menettelytavoista ja käytännön järjestelyistä tämän sopimuksen täytäntöönpanemiseksi viimeistään kolmen kuukauden kuluttua sopimuksen voimaantulosta.

5 artikla. Artiklan mukaan kukin sopimuspuoli vastaa omien, tämän sopimuksen täytäntöönpanoa varten tarvittavien valvonta- ja tiedonvälitysjärjestelmien toteutuksesta ja ylläpidosta. Säteilyturvakeskuksen lausunnon mukaan sillä on jo kaikki infrastruktuuri sopimuksessa mainittujen tehtävien toteuttamiseksi, eikä näin ollen lisävoimavarojen tarvetta tämän sopimuksen johdosta ole.

6 artikla. Artikla sisältää määräyksiä tavasta, jolla valtio voi tulla sopimuksen piiriin. Valtio voi ilmaista suostumuksensa tulla tämän sopimuksen sitomaksi joko allekirjoittamalla sen ilman ratifioimis- tai hyväksymisvaraumaa (kappale 6.1), tai allekirjoittamalla sen ratifioimis- tai hyväksymisvarauksella (kappale 6.2.). Suomi allekirjoitti sopimuksen hyväksymisvarauksella.

7 artikla. Artikla sisältää määräykset sopimuksen tallettajasta ja tallettajan tehtävistä. Sopimuksen tallettajaksi nimetään Norjan hallitus, joka ilmoittaa viipymättä kaikille allekirjoittajille ja sopimuspuolille kunkin allekirjoituksen päivämäärästä, kunkin ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjan tallet-

tamispäivämäärästä ja tämän sopimuksen voimaantulopäivästä, sekä sopimuksen muutosten voimaantulopäivistä ja muiden ilmoitusten vastaanotosta (kappale 7.1.). Kappaleessa 7.2 tallettaja velvoitetaan toimittamaan sopimuksen asianmukaisesti oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille allekirjoittajille ja sopimuspuolille.

8 artikla. Artiklan 1 kappale sisältää määräyksiä sopimuksen voimaantulosta. Sopimus tulee voimaan, kun vähintään kuusi sopimuspuolta on ilmoittanut tallettajalle, että sopimuksen voimaantulon kansalliset ehdot on täytetty.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuoli voi irtisanoa sopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti tallettajalle. Irtisanominen tulee voimaan 90 päivän kuluttua siitä, kun tallettaja on vastaanottanut ilmoituksen.

Artiklan 3 kappale sisältää määräyksiä sopimukseen liittymisestä. Mikä tahansa hallitus tai hallitustenvälinen järjestö voi liittyä tähän sopimukseen. Liittyvän hallituksen tai hallitustenvälisen järjestön osalta sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun se on tallettanut liittymiskirjansa tallettajan huostaan.

Artiklan 4 kappale sisältää määräyksiä sopimuksen muuttamisesta ja lisäpöytäkirjan tekemisestä. Tähän sopimukseen voidaan tehdä muutoksia tai lisäpöytäkirjoja sopimuspuolten keskinäisellä sopimuksella. Neuvottelut aloitetaan, kun vähintään neljä sopimuspuolta vaatii niitä kirjallisesti.

Artiklan 5 kappale koskee muutosten voimaantuloa. Tämän artiklan mukaisesti tehdyt muutokset tulevat kaikkien sopimuspuolten osalta voimaan 30 päivän kuluttua siitä päivästä, jona tallettaja on vastaanottanut viimeisen ilmoituksen, jossa vahvistetaan, että muutosten voimaantulon kansalliset ehdot on täytetty.

2. Lakiehdotuksen perustelut

2.1. Laki säteilyvalvonnan tietojen vaihdosta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

1 §. Lain 1 § sisältää säännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne säteilyvalvonnan tie-

tojen vaihdosta tehdyn sopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan.

2 §. Lain 2 § sisältää säännöksen, jonka mukaan lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä tasavallan presidentin asetuksella.

3 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

3. Voimaantulo

Sopimuksen 8 artiklan mukaan sopimus tulee voimaan, kun vähintään kuusi sopimuspuolta on ilmoittanut sopimuksen tallettajana toimivalle Norjan hallitukselle, että sopimuksen kansalliset voimaantulon ehdot on täytetty. Jäsenmaista Tanska, Viro, Saksa, Latvia, Norja ja Ruotsi ilmoittivat allekirjoituksen yhteydessä sitoutuvansa sopimukseen ilman erillistä kansallista ratifiointia tai hyväksyntää. Näin ollen sopimus tuli kansainvälisesti voimaan samana päivä kuin se allekirjoitettiin 7 päivänä kesäkuuta 2001.

Suomen osalta sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun Suomen hallitus on tallettanut hyväksymiskirjansa tallettajan huostaan. Esityksessä oleva lakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin sopimus tulee voimaan Suomen osalta.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan tämä perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvattun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvelli-

suuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, taikka 4) jos määräyksen tarkoittamista asiasta on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11,12 ja 45/2000 vp.).

Sopimuksen 1 artiklan mukaan sopimuspuolet luovat tarvittavan oikeudellisen ja hallinnollisen perustan tehokkaammalle säteilytietojen vaihdolle sopimuspuolten välillä normaaleissa säteilytilanteissa sekä ydin- ja säteilyonnettomuustilanteissa tai poikkeavissa tapahtumissa. Sopimuksen 2 artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuspuolet antavat sopimuksessa tarkoitetut tiedot viivytyksettä toisten sopimuspuolten käyttöön.

Jos sopimuksen tarkoittama velvollisuus tietojen luovuttamiseen kattaisi myös sellaiset tiedot, jotka kansallisen lainsäädännön mukaan olisi pidettävä salassa, kuuluisi 1 artikla lainsäädännön alaan. Asiasta on säännös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 30 §:ssä, jossa säädetään, että sen lisäksi, mitä laissa erikseen säädetään, viranomaisen voi antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon ulkomaan viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle, jos ulkomaan ja Suomen viranomaisen yhteistyöstä määrätään Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tai säädetään Suomea velvoittavassa säädöksessä ja tieto asiakirjasta voitaisiin tämän lain mukaan antaa yhteistyötä Suomessa hoitavalle viranomaiselle. Koska Säteilyturvakeskuksen lausunnon mukaan tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvat tiedot ovat julkisia tietoja, ne eivät kuulu tämän lainkohdan piiriin. Siitä syystä 1 artikla ei asiallisesti kuulu lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 2 artiklan 3 kappale on varmistamattomia mittaustuloksia koskeva salassapitovelvollisuus. Sopimuspuolet, jotka vastaanottavat varmistamattomia mittaustuloksia ja tietoja tämän sopimuksen perusteel-

la, eivät anna niitä julkisuuteen tai kolmannelle osapuolelle ilman tietojen tuottajan suostumusta. Sopimus siis velvoittaa Suomen asianomaiset viranomaiset pitämään kaikki saamansa varmistamattomat tiedot salassa, jollei tietojen luovuttaja nimenomaan suostu niiden julkistamiseen.

Perustuslain 12 §:n 2 momentin 1. virkkeen mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Kyseinen virke vahvistaa julkisuusperiaatteen perustuslain tasolla. Tämän johdosta sopimuksen 2 artikla 3 kappale kuuluu lainsäädännön alaan ja edellyttää siten perustuslain 94 §:n mukaisesti eduskunnan suostumuksen.

Sopimuksen 4 artiklan perusteella 3 artiklan mukaan nimetyt viranomaiset voivat sopia ehdotetun sopimuksen täytäntönpäonoä koskevista menettelyistä ja käytännön järjestelyistä. Tämä nimetyille toimivaltaisille viranomaisille annettu sopimuskenteko-oikeus koskee ainoastaan sellaisia teknisiä yksityiskohtia, jotka eivät vaikuta varsinaisen sopimuksen luonteeseen tai tavoitteisiin eivätkä koske sellaisia kysymyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan (PeVL33/2001 vp.).

Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Näin ollen sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislainsiksi voidaan hyväksyä tavalisen lain säätämisyjärjestyksessä. Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

Eduskunta hyväksyisi säteilyvalvonnan tietojen vaihdosta 7 päivänä kesäkuuta 2001 Hampurissa tehdyn sopimuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

säteilyvalvonnan tietojen vaihdosta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Hampurissa 7 päivänä kesäkuuta 2001 säteilyvalvonnan tietojen vaihdosta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tasavallan presidentin asetuksella.

3 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 1 päivänä maaliskuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

(Suomennos)

Sopimus
säteilyvalvonnan tietojen vaihdosta

Tämän sopimuksen sopimuspuolina ovat hallitukset, jäljempänä sopimuspuolet, jotka

ottavat huomioon pyrkimyksensä kehittää edelleen ydin- ja säteilyvaaratilanteisiin varautumista ja sopimuspuolten välisiä hyviä suhteita Pohjoismaissa ja Itämeren alueella, ja edistää monenvälistä yhteistyötä säteilyvalvonnan tietojen vaihdossa kaikkien sopimuspuolten hyödyksi;

tiedostavat kansainvälisen tiedonvaihdon tärkeyden ydin- ja säteilyvaaratilanteiden hoidossa;

ovat sopineet seuraavaa:

1 artikla

Tällä sopimuksella sopimuspuolet luovat tarvittavan oikeudellisen ja hallinnollisen perustan tehokkaammalle säteilytietojen vaihdolle sopimuspuolten välillä normaaleissa säteilytilanteissa sekä ydin- ja säteilyonnettomuustilanteissa tai poikkeavissa tapahtumissa, ja tarjoavat näin paremman perustan tilannearvioinneille, päätöksenteolle ja yleiselle tiedotukselle.

2 artikla

2.1 Sopimuspuolet antavat viivytyksettä ja maksutta muiden sopimuspuolten käyttöön sellaiset omien kansallisten säteilyvalvontaverkkojensa ajan tasalla olevat tiedot ja mittaustulokset, jotka niillä itsellään on käytettävissä.

2.2 Varmistamattomien mittaustulosten ja tietojen osalta tulee ilmoittaa, että niitä ei ole varmistettu.

2.3 Sopimuspuolet, jotka vastaanottavat varmistamattomia mittaustuloksia ja tietoja

Agreement
on the Exchange of Radiation
Monitoring Data

The contracting Governments of this Agreement, hereinafter referred to as the Parties

Considering their efforts to further develop preparedness for nuclear and radiological emergencies and good relationships between the Parties in the Nordic and Baltic Sea Region and contribute to a multilateral co-operation on exchange of radiation monitoring data to the benefit of all Parties,

Recognising the importance of international exchange of information in handling nuclear or radiological emergencies,

Have agreed as follows:

Article 1

The Parties will, through this Agreement, establish the necessary legal and administrative basis for improved exchange of radiological data between the Parties in normal situations and in case of nuclear or radiological accidents or incidents, and thereby provide an improved basis for situation assessments, decisions and public information.

Article 2

2.1 The Parties shall without delay and compensation make available to the other Parties updated information and data from their own national radiation monitoring networks they have available themselves.

2.2 Unverified data and information shall be declared as such.

2.3. Parties receiving unverified data and information according to this Agreement

tämän sopimuksen perusteella, eivät anna niitä julkisuuteen tai kolmannelle osapuolelle ilman tietojen tuottajan suostumusta.

3 artikla

3.1 Allekirjoittaessaan tämän sopimuksen kukin sopimuspuoli nimeää toimivaltaisen viranomaisen, joka vastaa sopimuksen käytännön täytäntöönpanosta.

3.2 Kukin sopimuspuoli varmistaa, että sen toimivaltainen viranomainen nimeää tiedonvaihdon yhteyspisteen viimeistään kuukauden kuluttua siitä, kun sopimus on tullut kyseisen sopimuspuolen osalta voimaan.

4 artikla

Nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten tulee sopia menettelytavoista ja käytännön järjestelyistä tämän sopimuksen täytäntöönpanemiseksi viimeistään kolmen kuukauden kuluttua sopimuksen voimaantulosta.

5 artikla

Kukin sopimuspuoli vastaa omien, tämän sopimuksen täytäntöönpanoa varten tarvittavien valvonta- ja tiedonvälitysjärjestelmien toteutuksesta ja ylläpidosta.

6 artikla

Valtio voi ilmaista suostumuksensa tulla tämän sopimuksen sitomaksi

6.1 allekirjoittamalla sen ilman ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjan tallettamispäivämäärästä ja tämän sopimuksen voimaantulopäivästä, sekä sopimuksen muutosten voimaantulopäivistä ja muiden ilmoitusten vastaanotosta;

6.2 allekirjoittamalla sen ratifioimis- tai hyväksymisvaraumin.

7 artikla

Sopimuksen tallettajaksi nimetään Norjan hallitus, joka:

7.1 ilmoittaa viipymättä kaikille allekirjoittajille ja sopimuspuolille kunkin allekirjoituksen päivämäärästä, kunkin ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjan tallettamispäivämäärästä ja tämän sopimuksen voimaantulopäivästä, sekä sopimuksen muutosten voimaantulopäivistä ja muiden ilmoitusten vastaanotosta;

7.2 toimittaa tämän sopimuksen asianmukaisesti oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille allekirjoittajille ja sopimuspuolille.

shall not make them publicly available or available to a third party without the consent of the originator.

Article 3

3.1 When signing the Agreement each Party shall appoint a competent authority responsible for practical implementations of this Agreement.

3.2 Each Party shall ensure that its competent authority no later than 1 month after the entry into force of the Agreement for the respective party, appoints a point of contact for the exchange of information.

Article 4

The appointed competent authorities shall agree on procedures and practical arrangements for the implementation of this Agreement no later than 3 months after this Agreement has entered into force.

Article 5

Each Party is responsible for implementing and running its own national monitoring and communication systems necessary for realisation of this Agreement.

Article 6

A state can express its consent to be bound by the Agreement by

6.1 Signature not subject to ratification, acceptance or approval,

6.2 Signature subject to ratification, acceptance or approval.

Article 7

The Government of Norway is hereby designated as the Depositary and shall:

7.1 Promptly inform all signatories and Parties of the date of each signature, the date of deposit of each instrument of ratification, acceptance or accession, and the date of entry into force of this Agreement, as well as the entry into force of any modifications and amendments thereto and of the receipt of other notices;

7.2 Transmit duly certified copies of this Agreement to all signatories and Parties.

8 artikla

8.1 Tämä sopimus tulee voimaan, kun vähintään kuusi sopimuspuolta on ilmoittanut tallettajalle, että sopimuksen voimaantulon kansalliset ehdot on täytetty.

8.2 Sopimuspuoli voi irtisanoa tämän sopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti tallettajalle. Irtisanominen tulee voimaan 90 päivän kuluttua siitä, kun tallettaja on vastaanottanut ilmoituksen.

8.3 Mikä tahansa hallitus tai hallitustenvälinen järjestö voi liittyä tähän sopimukseen. Liittyvän hallituksen tai hallitustenvälisen järjestön osalta sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun se on tallettanut liittymiskirjansa tallettajan huostaan.

8.4 Tähän sopimukseen voidaan tehdä muutoksia tai lisäpöytäkirjoja sopimuspuolten keskinäisellä sopimuksella. Neuvottelut aloitetaan, kun vähintään neljä sopimuspuolta vaatii niitä kirjallisesti.

8.5 Tämän artiklan mukaisesti tehdyt muutokset tulevat kaikkien sopimuspuolten osalta voimaan 30 päivän kuluttua siitä päivästä, jona tallettaja on vastaanottanut viimeisen ilmoituksen, jossa vahvistetaan, että muutosten voimaantulon kansalliset ehdot on täytetty.

Allekirjoitettu 7 päivänä kesäkuuta 2001 yhtenä englanninkielisenä alkuperäiskappaleena.

Article 8.

8.1 The Agreement enters into force the day when at least 6 parties have expressed their consent to be bound by the Agreement.

8.2 Any Party may withdraw from this Agreement by written notification to the Depositary. Such a withdrawal shall become effective 90 days after receipt of the notification by the Depositary.

8.3 This Agreement may be acceded to by any interested government or intergovernmental organisation. The Agreement shall take effect for the acceding government or intergovernmental organisations 30 days after it has deposited its instrument of accession with the Depositary.

8.4 Any modifications or amendments to this Agreement, and any additional protocol to it, may be made by mutual agreement of the Parties to this Agreement. Negotiations shall be initiated when at least four Parties so require in writing.

8.5 Modifications and amendments pursuant to this Article shall enter into force for all Parties 30 days following the date of the receipt of the last notification to the Depositary confirming that the required national conditions for their entry into force have been fulfilled.

Signed at Hamburg on 7 June 2001 in one original in the English language.